

ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΒΙΑ

Η ΒΙΑ ΕΝΤΟΣ ΚΑΙ ΕΚΤΟΣ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ

Ορισμός

Βία ονομάζουμε τη χρησιμοποίηση σωματικής ή υλικής δύναμης ή ψυχολογικής πίεσης από κάποιο άτομο ή ομάδα για την επιβολή θέλησης ή για καταναγκασμό. Βία είναι η στέρηση της ελευθερίας του άλλου. Η βία εκδηλώνεται με πολλές μορφές (ατομική-ομαδική, νόμιμη-παράνομη, επιθετική-αμυντική, σωματική-ψυχολογική). Απώτερος σκοπός της βίας είναι η επιβολή. Η χειρότερη μορφή ομαδικής βίας είναι ο πόλεμος.

Η βία στο χτες και το σήμερα

Η βία είναι φαινόμενο που παρατηρείται σε όλες σχεδόν τις ιστορικές περιόδους. Βέβαια εκδηλωνόταν με διαφορετική μορφή και ένταση κάθε φορά. Το φαινόμενο της βίας ήταν σπάνιο, αν όχι ανύπαρκτο, στις πρωτόγονες κοινωνίες, οι οποίες κατά κανόνα ήταν ειρηνικές. Στις μέρες μας όμως το παθογενές αυτό φαινόμενο παρατηρείται σε ιδιαίτερη έξαρση.

Μορφές βίας

- + Ατομική.
- + Ομαδική.
- + Σωματική: είναι η καταδυνάστευση των σωματικών δυνάμεων του ανθρώπου (όταν με σωματικές ποινές και τιμωρίες επιδιώκουμε τη συμμόρφωση των άλλων προς τις απαιτήσεις μας).
- + Ψυχολογική: είναι όταν επιδιώκουμε, με την απειλή κακού, το οποίο προκαλεί φόβο στον απειλούμενο, να τον εξαναγκάσουμε να δεχτεί τις απόψεις μας.
- + Οικονομική.
- + Κοινωνική: εγκλήματα, ληστείες, απαγωγές.
- + Επαναστατική: προκαλείται ως αντι-βία στη βία του κράτους.
- + Ανώτερη: είναι κάθε τυχαίο γεγονός, το οποίο ο άνθρωπος δεν μπορεί να προβλέψει ή να προλάβει.
- + Εγκληματικότητα, σαν μορφή βίας: είναι ο φόνος, η ληστεία, τα ερωτικά εγκλήματα κ.τ.λ.
- + Πολιτική βία: δολοφονίες πολιτικών αντιπάλων, οξύτατοι διαξιφισμοί πολιτικών στη βουλή, κινητοποιήσεις οργανωμένων ομάδων.
- + Διεθνής τρομοκρατία: αεροπειρατείες, βομβιστικές ενέργειες κ.τ.λ.
- + Οικογενειακή βία: επιβολή με βία στα παιδιά, όπως ξυλοδαρμοί, τιμωρίες κ.τ.λ.
- + Βία στα γήπεδα (χουλιγκανισμός).

Αίτια της βίας

Οικονομικά

- + Ο χαρακτήρας της σύγχρονης κοινωνίας ωθεί τον άνθρωπο στον υλικό ευδαιμονισμό. Η καταναλωτική κοινωνία, με τη διαφήμιση και τα Μ.Μ.Ε., ερεθίζει τις επιθυμίες του. Επικρατεί η τάση για εύκολο πλουτισμό (αυτοκίνητα, μηχανές, ταξίδια, διασκέδασεις), με οποιοδήποτε μέσο, θεμιτό ή αθέμιτο (εμπόριο ναρκωτικών, λαθρεμπόριο, ληστείες).
- + Η ανεργία, η φτώχεια και το επαγγελματικό άγχος σε συνδυασμό την υλική θεοποίηση κάνουν τα άτομα να ξεχνούν την ανθρωπιά τους και να αντιδρούν βίαια για να πετύχουν τους στόχους τους.
- + Οι εξαντλητικές για τις ψυχικές δυνάμεις συνθήκες και τρόποι εργασίας (μηχανοποίηση, αυτοματισμός, εξειδίκευση) οδηγούν στη μονομέρεια, τη σύνθλιψη της προσωπικότητας του ανθρώπου και στη συναισθηματική αποξήρασή του. Έτσι, αποτελούν σημαντικούς παράγοντες που ωθούν το σύγχρονο άνθρωπο στη βία και την εγκληματικότητα.

Κοινωνικά

- ✚ Το νοσηρό οικογενειακό περιβάλλον, τα οικογενειακά προβλήματα και η έλλειψη στοργής και ενδιαφέροντος από την πλευρά των γονιών ευνοούν την επιθετικότητα του νέου. Η κρίση στην οικογένεια και η ελλιπής αγωγή οδηγούν στην εσφαλμένη κοινωνικοποίηση των νέων. Πολλά άτομα που εγκληματούν προέρχονται από διαλυμένες οικογένειες.
- ✚ Τα φαινόμενα βίας και εγκληματικότητας παρατηρούνται ιδιαίτερα στις σύγχρονες μεγαλουπόλεις, όπου το αφιλόξενο περιβάλλον, η ανωνυμία και ο υπερπληθυσμός ευνοούν την εκδήλωσή τους. Η συσσώρευση μεγάλων ανθρώπινων μαζών σε περιορισμένο χώρο απελευθερώνει τα ένστικτα. Στις πόλεις απουσιάζει ο παραδοσιακός πολιτισμός που αποτελεί στοιχείο κοινωνικής σύγκλισης και συνοχής. Οι δεσμοί ανάμεσα στους ανθρώπους ατονούν και οι κοινωνικοί φραγμοί είναι χαλαρότεροι. Ανησυχητικό είναι το γεγονός της αδιαφορίας, της κοινωνικής ανοχής, της απουσίας αντίδρασης που παρατηρούνται στα αστικά κέντρα.
- ✚ Τα Μ.Μ.Ε. έχουν ένα μεγάλο μέρος της ευθύνης για τον πολλαπλασιασμό της βίας και της εγκληματικότητας. Η τηλεόραση και ο κινηματογράφος προβάλλουν σκηνές βίας, ο τύπος ηρωοποιεί τους εγκληματίες. Οι σκηνές βίας μπαίνουν στην καθημερινή ζωή των ατόμων τα οποία εθίζονται σε αυτές, με αποτέλεσμα να θεωρούν την επιθετικότητα φυσιολογικό και συνηθισμένο στοιχείο της κοινωνίας.
- ✚ Η παιδεία δε στοχεύει στη δημιουργία ολόπλευρα καλλιεργημένων ανθρώπων που να διαπνέονται από υψηλό δημοκρατικό φρόνημα και υγιείς ηθικές αρχές, αλλά στη δημιουργία του «οικονομικού ανθρώπου».
- ✚ Η επικράτηση ανελεύθερων καθεστώτων, οι πολιτικές ατασθαλίες, οι πολιτικοί φανατισμοί και οι φυλετικές διακρίσεις οξύνουν το πρόβλημα.

Ηθικά

- ✚ Οι νέοι είναι από τη φύση τους ιδεαλιστές και διαπνέονται από υψηλά ιδανικά. Στη σύγχρονη κοινωνία, όμως, κυριαρχούν η αναξιοκρατία, η αδικία και η θεοποίηση του υλικού συμφέροντος. Οι θεσμοί βρίσκονται σε κρίση, οι αξίες καταρρίπτονται, κυριαρχεί η ασυδοσία και η αναρχία, η καταπίεση και η εκμετάλλευση. Όλα αυτά κάνουν τους νέους να απογοητεύονται και να αντιδρούν πολλές φορές με πράξεις βίας.
- ✚ Η ανηθικότητα, η κάμψη της ηθικής συνείδησης του ανθρώπου, η απομάκρυνσή του από την υγιή θρησκευτικότητα και γενικότερα η απουσία ηθικών ερεισμάτων είναι παράγοντες που οδηγούν στη βία και την εγκληματικότητα.

Ψυχολογικά

- ✚ Το άγχος από την ένταση της αστικοποιημένης ζωής και η υπεροψία από την κατοχή υλικών αγαθών είναι πιθανό να φέρουν πράξεις βίας.
- ✚ Τα ψυχολογικά αδιέξοδα και η διάψευση των ελπίδων, οι ψυχασθένειες και οι νευρώσεις, τα διάφορα συμπλέγματα και η δυσκολία προσαρμογής, καθώς και το αίσθημα κατωτερότητας, ο εγωισμός, η ζήλια, το μίσος και ο φόβος, ευνοούν τη βία και την εγκληματικότητα.

Βιολογικά

- ✚ Οι κληρονομικές καταβολές που ενεργοποιούνται, όταν βρίσκουν πρόσφορο έδαφος, το ένστικτο της επιθετικότητας που υπάρχει στον άνθρωπο, τα σωματικά πάθη (π.χ. ναρκωτικά) έχουν το δικό τους μερίδιο στην εκδήλωση φαινομένων αντικοινωνικής συμπεριφοράς.

Συνέπειες της βίας για το άτομο και την κοινωνία

Για το άτομο

- ✚ Περιορίζεται η ελευθερία του, με συνέπεια να μην μπορεί να εκφραστεί, να αναπτύξει τις ικανότητές του και να δράσει ελεύθερα, εξαιτίας του φόβου και της ανασφάλειας.
- ✚ Εξευτελίζεται η ανθρώπινη αξιοπρέπεια.

- ✚ Νιώθει αβεβαιότητα τόσο για το παρόν όσο και για το μέλλον.
- ✚ Χάνει τη γαλήνη και την ηρεμία του, γιατί ζώντας μέσα σ' ένα τέτοιο περιβάλλον γεμίζει απαισιοδοξία.
- ✚ Χάνει τη δημιουργική του ικανότητα και νεκρώνονται οι πνευματικές του δυνατότητες.
- ✚ Παρασύρει το άτομο στην κλοπή, την απάτη, το φόνο.
- ✚ Δημιουργούνται στο άτομο ψυχολογικά προβλήματα (ανία, πλήξη, άγχος, αγωνία, ανασφάλεια, ψυχικές ασθένειες), τα οποία φθείρουν την υγεία του.
- ✚ Δημιουργείται εσωτερικό κενό, κλείνεται στον εαυτό του, εξαιτίας της έλλειψης ανθρώπινων σχέσεων, αλλά και εμπιστοσύνης προς το συνάνθρωπο.
- ✚ Το άτομο χάνει την εσωτερική του ελευθερία, γιατί είναι δούλος των παθών του.
- ✚ Εμποδίζει την άνοδο του βιοτικού του επιπέδου, γιατί βρίσκεται σε οικονομικό αδιέξοδο.

Για την κοινωνία

- ✚ Οπισθοδρόμηση πολιτισμού, γιατί νεκρώνονται οι δημιουργικές ικανότητες του ατόμου, επειδή δεν μπορεί να δράσει ελεύθερα.
- ✚ Εκμηδενίζονται οι ηθικές αξίες και αρχές, γιατί μέσα σε ένα κλίμα βίας το άτομο γίνεται ψυχρό και απάνθρωπο.
- ✚ Πολλαπλασιάζονται τα προβλήματα (κοινωνικά, οικονομικά, πολιτικά, εκπαιδευτικά κ.τ.λ.).
- ✚ Κυριαρχούν τα ένστικτα και τα πάθη με καταστρεπτικές συνέπειες για όλους.
- ✚ Επικρατεί το ατομικό συμφέρον και η αδιαφορία για το κοινωνικό, γιατί λείπει η ανθρωπιά.
- ✚ Δημιουργείται κρίση επικοινωνίας σε όλα τα επίπεδα (π.χ. διαπροσωπικές σχέσεις).
- ✚ Αποτελεί αρνητικό παράγοντα για την οικονομική, την πνευματική και την πολιτιστική πρόοδο, γιατί χάνεται η επικοινωνία και η συνεργασία μεταξύ των ανθρώπων.
- ✚ Οδηγεί στην παρακμή άτομα και κοινωνίες.
- ✚ Διαταράσσονται οι διακρατικές σχέσεις.
- ✚ Καταρρακώνονται και αμφισβητούνται όλες οι ανθρώπινες αξίες.
- ✚ Επικρατεί έκλυση των ηθών.
- ✚ Προκαλεί έλλειψη αγαθών με συνέπεια τη δυστυχία.

Τρόποι αντιμετώπισης της βίας

- ✚ Σωστή διαπαιδαγώγηση, ολοκληρωμένη παιδεία και αγωγή από την οικογένεια, το σχολείο, την εκκλησία και την κοινωνία. Θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στην κοινωνική αγωγή, που θα επιτρέψει την ομαλή ένταξη του ατόμου στην κοινωνία.
- ✚ Καλλιέργεια ηθικοπνευματικών αξιών και ανθρωπισμού για την ανάπτυξη ηθικής συνείδησης, η οποία θα βοηθήσει το άτομο να γίνει υπεύθυνη προσωπικότητα.
- ✚ Ουσιαστική κοινωνική πολιτική, δηλαδή προσπάθεια άρσης των αιτιών που προκαλούν τη βία και την εγκληματικότητα. Κοινωνική δικαιοσύνη, ισότητα, ισονομία και ελευθερία με σωστή νομοθεσία.
- ✚ Θετικό βήμα αποτελεί η καταπολέμηση της ανεργίας και η κοινωνική πρόνοια για τα άτομα που δεν μπορούν να εργαστούν.
- ✚ Προβολή στους νέους υγιών προσανατολισμών. Ίδρυση αθλητικών και πολιτιστικών χώρων, καθώς και βιβλιοθηκών, για τη δημιουργική αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου από τους νέους. Αθλητικές, καλλιτεχνικές, πνευματικές, κοινωνικές και γενικότερες πολιτιστικές δραστηριότητες.
- ✚ Αποφυγή της προβολής βίας από τα μέσα ενημέρωσης και ψυχαγωγίας.
- ✚ Κοινωνική διαπαιδαγώγηση των ανθρώπων, ιδιαίτερα των νέων, για τις συνέπειες της βίας (και με τη βοήθεια του τύπου).

- ✚ Ανάπτυξη ομαλών σχέσεων και εσωτερικής επικοινωνίας ανάμεσα στα μέλη της κοινωνίας. Υιοθέτηση του ειλικρινούς και καλόπιστου διαλόγου ως του ασφαλέστερου μέσου για την επίλυση των προβλημάτων.
- ✚ Δίωξη του εγκλήματος. Διεθνής συνεργασία για την περιστολή της βίας και της τρομοκρατίας και για την προστασία της ειρήνης.
- ✚ Το ισχύον σωφρονιστικό σύστημα απαιτεί πλήρη εκσυγχρονισμό, ώστε οι φυλακές να λειτουργούν πράγματι ως χώροι σωφρονισμού και όχι ως πηγή διάδοσης του εγκλήματος. Αυτό θα επιτευχθεί με τη συμβολή και συνεργασία διάφορων επιστημόνων (ψυχολόγων, κοινωνιολόγων, εγκληματολόγων, κοινωνικών λειτουργών, ψυχιάτρων κ.τ.λ.).

Ο ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΣΤΟ ΣΗΜΕΡΑ

Ορισμός

Είναι η καταβολή προσπάθειας από τον άνθρωπο, ο αγώνας στο πλαίσιο της ευγενούς άμιλλας με στόχο τη σωματική άσκηση, την ψυχοπνευματική καλλιέργεια και τη δημιουργική συμφιλίωση ατόμων, ομάδων, λαών.

Μορφές

- ✓ Κλασικός αθλητισμός (αγωνίσματα στίβου)
- ✓ Αθλητισμός των σπορ (ποδόσφαιρο, κολύμβηση, ιππασία κ.τ.λ.)
- ✓ Ατομικός
- ✓ Ομαδικός

Ο αθλητισμός στην αρχαιότητα

Από την πρωτόγονη είδη κοινωνία οι άνθρωποι εκπαιδεύονται και ψυχαγωγούνται με το ομαδικό παιχνίδι. Με το πέρασμα των αιώνων το παιχνίδι, ως μέσο κοινωνικοποίησης και ψυχαγωγίας, εξελίσσεται σε οργανωμένο κοινωνικό θεσμό, τον αθλητισμό. Οι Ολυμπιακοί Αγώνες έδωσαν στον αθλητισμό ένα χαρακτήρα που ξεπερνούσε τα σύνορα των κρατών και τον σύνδεσαν με την ειρήνη και τη συμφιλίωση των λαών (ολυμπιακή εκχειρία).

Ο αθλητισμός στην Αθήνα θεωρούνταν κοινωνικό και πολιτισμικό αγαθό και είχε παιδαγωγικό χαρακτήρα, ενώ αντίθετα στη Σπάρτη ο αθλητισμός χρησιμοποιούνταν για την στρατιωτική εκπαίδευση. Ωστόσο σημαντική είναι η στρωματική διάσταση του αθλητισμού στο πέρασμα του χρόνου. Η γενική τάση ήταν ιδίως το 18ο και 19ο αιώνα τα κατώτερα κοινωνικά στρώματα να ασχολούνται με τα «λαϊκά παιχνίδια», όπως το ποδόσφαιρο, ενώ τα ανώτερα κοινωνικά στρώματα με τα «ευγενή αθλήματα», όπως ήταν η ιππασία και η ξιφασκία.

Η καταγωγή των αγώνων

Οι αθλητικοί αγώνες αποτέλεσαν έναν από τους πιο ενδιαφέροντες και πολυσύνθετους θεσμούς στην αρχαία Ελλάδα. Η σύγχρονη έρευνα δεν έχει λύσει ακόμα το πρόβλημα των ιστορικών απαρχών τους. Παραδίδονται πολλοί αρχαίοι μύθοι για τη δημιουργία τους από θεούς και ήρωες, γεγονός που υποδηλώνει ότι και για τους αρχαίους Έλληνες η καταγωγή τους ήταν μάλλον ασαφής. Οι ρίζες του ελληνικού αθλητισμού μπορούν να αναζητηθούν στην Εποχή του Χαλκού. Οι πρώτες δραστηριότητες που πιθανώς συνδέονται με την έννοια της αθλητικής άμιλλας είναι τα περιφημα «ταυροκαθάψια», καθώς και σκηνές πυγμαχίας και πάλης που συναντούμε σε τοιχογραφίες, σφραγιδολίθους και λίθινα αγγεία της μινωικής Κρήτης και της Θήρας. Όσον αφορά στη μυκηναϊκή Ελλάδα, οι αρχαιολογικές ενδείξεις για την τέλεση αγώνων είναι ελάχιστες. Ωστόσο, οι περιγραφές «άθλων» και παιχνιδιών που συναντούμε στα ομηρικά έπη θεωρείται ότι αντικατοπτρίζουν

μυκηναϊκές παραδόσεις. Η πρώτη πραγματική περιγραφή αγώνων απαντά στη Ιλιάδα (Ψ 256 – Ω 6) και αφορά στα «επιτάφια άθλα» που οργάνωσε ο Αχιλλέας προς τιμή του νεκρού Πατρόκλου. Αλλά και στην Οδύσσεια (θ 97-253), ο βασιλιάς των Φαιάκων Αλκίνοος οργανώνει αγώνες προς τιμή του Οδυσσέα. Και στις δύο περιγραφές, το λεξιλόγιο που χρησιμοποιείται είναι πλούσιο και λεπτομερές, στοιχείο που ενδεχομένως υποδηλώνει μια μακρά παράδοση αγώνων στο μυκηναϊκό κόσμο.

Θρησκεία, ιερά και αθλητικοί αγώνες

Στους ιστορικούς χρόνους οι αγώνες διεξάγονταν πάντα στα πλαίσια μεγάλων θρησκευτικών γιορτών. Τα στάδια ήταν άμεσα συνδεδεμένα με τα ιερά και οι αγώνες αποτελούσαν ένα είδος προσφοράς στους θεούς. Για τους περισσότερους αγώνες υπήρχαν ιδρυτικοί μύθοι που τους συνέδεαν με κάποιον τοπικό ήρωα ή τον οικιστή της πόλης, με τον καιρό όμως όλοι συνδέθηκαν με το όνομα κάποιου ολύμπιου θεού. Μεταξύ των πολυάριθμων αγώνων της αρχαιότητας, τέσσερις ήταν εκείνοι που απέκτησαν πανελλήνιο κύρος: τα Ολύμπια που διεξάγονταν κάθε τέσσερα χρόνια στην Αρχαία Ολυμπία προς τιμή του Δία, τα Πύθια που διεξάγονταν επίσης κάθε τέσσερα χρόνια στους Δελφούς προς τιμή του Απόλλωνα, τα Ίσθμια κάθε δύο χρόνια στο Ιερό του Ποσειδώνα στην Ισθμία, και τα Νέμεα επίσης κάθε δύο χρόνια στο Ιερό του Δία στη Νεμέα. Οι πανελλήνιοι αγώνες συνέβαλαν αποφασιστικά στη διαμόρφωση μιας κοινής πολιτισμικής, θρησκευτικής, πολιτικής και ενδεχομένως εθνικής ταυτότητας μεταξύ των κατοίκων των ελληνικών πόλεων.

Τα Ολύμπια φαίνεται ότι ήταν οι αρχαιότεροι αγώνες, αφού η παράδοση τοποθετεί την έναρξή τους στο 776 π.Χ. Αρχικά είχαν τοπικό χαρακτήρα, αλλά βαθμιαία άρχισαν να προσελκύουν και κατοίκους γειτονικών περιοχών, ώσπου τελικά καθιερώθηκαν ως ο σπουδαιότερος αθλητικός θεσμός του αρχαίου κόσμου, που διάρκεσε χωρίς διακοπή από το 776 π.Χ. ως το 393/4 μ.Χ. Η σημασία των Ολυμπιακών Αγώνων μαρτυρείται τόσο από το γεγονός ότι κατά τη διάρκειά τους διακόπτονταν οι πολεμικές δραστηριότητες (ολυμπιακή εκκεχειρία) όσο και από το ότι οι Ολυμπιάδες (τα διαστήματα μεταξύ δύο Ολυμπιακών Αγώνων) χρησίμευαν και ως επίσημη μέθοδος μέτρησης του χρόνου (π.χ. «το δεύτερο έτος της 10ης Ολυμπιάδας»).

Οι άλλοι τρεις πανελλήνιοι αγώνες ήταν μάλλον μεταγενέστεροι και πάντως δεν απέκτησαν πανελλήνιο κύρος μέχρι τις αρχές του βου αι. π.Χ. Και οι τέσσερις αγώνες μαζί αποτελούσαν μια περίοδο και αποτελούσε ιδιαίτερη τιμή για έναν αθλητή να αναδειχτεί νικητής σε όλους (περιοδονίκης).

Μεταξύ των πολυάριθμων τοπικών αγώνων, οι γνωστότεροι ήταν οι Παναθηναϊκοί, που γίνονταν στην Αθήνα στη γιορτή των Παναθηναίων, χωρίς όμως να αποκτήσουν ποτέ πανελλήνιο κύρος. Γενικότερα οι αρχαίοι χώριζαν τους αγώνες σε «στεφανίτες» ή «ιερούς», στους οποίους οι νικητές έπαιρναν ως έπαθλο μόνο ένα στεφάνι, και σε «θεματικούς» ή «χρηματίτες», συνήθως τοπικούς αγώνες στους οποίους τα έπαθλα ήταν υλικά. Οι τέσσερις πανελλήνιοι αγώνες ήταν «στεφανίτες», ενώ οι Παναθηναϊκοί «χρηματίτες».

Αθλητές και νικητές

Θεωρητικά στους αγώνες μπορούσε να πάρει μέρος κάθε πολίτης ανεξάρτητα από την κοινωνική και οικονομική του κατάσταση. Στην πραγματικότητα βέβαια, ο χρόνος που απαιτούνταν για εξάσκηση, ο εξοπλισμός και τα πολυδάπανα ταξίδια έκαναν τον αθλητισμό μια δραστηριότητα ουσιαστικά της αριστοκρατίας, ιδιαίτερα στα ιππικά αθλήματα, που απαιτούσαν την κατοχή και εκγύμναση αλόγων. Η συμμετοχή αλλά και η παρακολούθηση των αγώνων ήταν αποκλειστικά αντρικό προνόμιο –οι γυναίκες, και κυρίως οι έγγαμες, απαγορεύονταν αυστηρά. Γνωρίζουμε, βέβαια, ότι στην Ολυμπία διοργανώνονταν κάθε τέσσερα χρόνια τα Ηραία, που ήταν αγώνες αποκλειστικά για γυναίκες, και δεν αποκλείεται κάτι ανάλογο να συνέβαινε και σε άλλα ιερά. Γενικά, όμως, ο αθλητισμός ήταν μια ανδρική υπόθεση.

Η σημασία της νίκης ενός αθλητή στους αγώνες, κυρίως στους πανελλήνιους, ήταν τεράστια: κέρδιζε το θαυμασμό εχθρών και φίλων, ενώ οι συμπολίτες του του επεφύλασσαν θερμή υποδοχή και συχνά κατεδάφιζαν τμήμα του τείχους της πόλης προς τιμή του. Κατά την ελληνιστική περίοδο μάλιστα, υπήρξαν περιπτώσεις ολυμπιονικών που αφηρωίστηκαν, λατρεύτηκαν δηλαδή ως ήρωες μετά το θάνατό τους. Δεν έλειπαν, πάντως, και τα οικονομικά προνόμια, ενώ συχνά η νίκη στους αγώνες έπαιρνε και πολιτική χροιά, καθώς ήταν το πρώτο βήμα για την εκπλήρωση προσωπικών φιλοδοξιών.

Τα αγωνίσματα στην αρχαιότητα

- ✚ δρόμος (αγώνες ταχύτητας: στάδιον, δίαυλος, οπλιτοδρομία - αγώνας αντοχής: δόλιχος)
- ✚ πένταθλο (άλμα, δίσκος, ακόντιο, δρόμος, πάλη)
- ✚ βαρέα άθλα (πάλη, πυγμή, παγκράτιον)
- ✚ ιππικά αγωνίσματα (αρματοδρομίες και ιπποδρομίες)

Οι αθλητικοί αγώνες στο πέρασμα των αιώνων μέχρι σήμερα

Από τον 4ο αιώνα π.Χ. και κατά την περίοδο της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας, οι αθλητικοί αγώνες εκφυλίστηκαν και μεταβλήθηκαν σε αιματηρούς αγώνες του ρωμαϊκού ιππόδρομου. Οι αγώνες αυτοί ήταν αιματηρές συγκρούσεις μονομάχων, που τους έφερναν αντιμέτωπους μέσα σε τεράστια στάδια.

Ακολουθεί μία εποχή, μετά τον 8ο αι. μ.Χ., όπου ο αθλητισμός ήταν μόνο για τους ευγενείς. Το πιο σημαντικό άθλημα ήταν οι έφιπποι ιπποτικοί αγώνες μέχρι θανάτου. Οι αντίπαλοι, χωρισμένοι σε δύο ομάδες, ρίχνονταν καταπάνω ο ένας στον άλλον, χωρίς να τηρούν κανένα αγωνιστικό νόμο ή κανόνα.

Το 12ο αιώνα, οι άνθρωποι άρχισαν να αγωνίζονται μεταξύ τους με πιο ειρηνικό τρόπο. Πετούσαν μεγάλες σφαίρες, όπως ρίχνουν σήμερα βάρη. Οι σφαίρες που πετούσαν ήταν από στουπί, τυλιγμένες με δέρμα προβάτου, και τις έριχναν πάνω στον τοίχο. Στην αρχή τις πετούσαν με γυμνό χέρι, σιγά-σιγά όμως η σφαίρα αυτή άλλαξε μορφή. Από το 16ο αιώνα, όταν πρωτοεμφανίστηκαν οι ρακέτες, οι πρωτόγονες εκείνες σφαίρες αποτέλεσαν τις σύγχρονες μπάλες της αντισφαίρισης.

Από τον 20ό αιώνα, ο αθλητισμός πήρε διαστάσεις οικονομικές, πολιτικές και πολιτιστικές. Δημιουργήθηκαν κανόνες και κανονισμοί για τα αθλήματα, οι φάσεις των αγωνισμάτων, καθώς και οι εξειδικεύσεις στον τομέα του αθλητισμού. Τα Μ.Μ.Ε. είναι σαφώς ο μοχλός για την παγκοσμιοποίηση του αθλητισμού, ενός προϊόντος μοναδικού, καθώς μπορεί να ενώσει τους ανθρώπους ανεξαρτήτως διακρίσεων. Με τη σύσφιξη των διεθνών σχέσεων αυξάνεται ο αριθμός των αθλητών και των αθλουμένων, δημιουργούνται νέοι κυβερνητικοί και μη οργανισμοί, ενώ βελτιώνονται και οι αθλητικοί αγώνες.

Αξία αθλητισμού

- ✚ Επιδρά θετικά στη βιολογική διάσταση του ατόμου: ανάπτυξη σωματικών δυνάμεων, τόνωση ευεξίας, στήριξη υγείας, αρμονική ανάπτυξη σώματος και πνεύματος.
- ✚ Αναπτύσσει τις πνευματικές δυνάμεις (νοητικές λειτουργίες): κρίση, αντίληψη, φαντασία, επινοητικότητα. Με την επίγνωση των αδυναμιών του το άτομο κατακτά την αυτογνωσία (κυρίως μέσω της ετερογνωσίας).
- ✚ Συμβάλλει στην ψυχολογική ισορροπία: αποφορτίζει από την ένταση, εκτονώνει το περίσσιο φορτίο ενέργειας.
- ✚ Ο ομαδικός αθλητισμός καλλιεργεί την κοινωνικότητα: αναπτύσσει τις κοινωνικές αρετές όπως την άμιλλα, τη συνεργασία, τη συλλογικότητα και τη συνέπεια, περιστέλλει τον ατομικισμό και τον υπέρμετρο εγωισμό, ενισχύει την κοινωνική συνείδηση.
- ✚ Ωρμάζει ψυχολογικά τον άνθρωπο: καλλιεργεί το θάρρος, τη θέληση, την αποφασιστικότητα, την τόλμη για την αντιμετώπιση του αθλητικού αγώνα, άρα και της ζωής.

- ✚ Ευνοεί την ηθικοποίηση της συμπεριφοράς: με την αναγνώριση της αξίας και το σεβασμό του αντιπάλου στον αγωνιστικό χώρο, με την άμιλλα και την ταπεινοφροσύνη που επιβάλλει η δεοντολογία και η ηθική του αθλητισμού, με τη διαρκή άθληση, την υπομονή και την αντοχή.
- ✚ Συντελεί στη φιλική προσέγγιση και επικοινωνία των λαών: απαλλάσσει από προκαταλήψεις και ιδεοληψίες, αναπτύσσει πνεύμα οικουμενικότητας μέσα από τις διεθνείς αθλητικές συναντήσεις και κυρίως τους Ολυμπιακούς Αγώνες, καταργεί το ρατσισμό και εξαλείφει τις όποιες διακρίσεις.
- ✚ Γενικά ο αθλητισμός συμβάλλει εποικοδομητικά στη διαμόρφωση ολοκληρωμένης προσωπικότητας, αφού καλλιεργεί τις πνευματικές, κοινωνικές και ηθικές αρετές του ατόμου.

Αρνητικά φαινόμενα στο σύγχρονο αθλητισμό

- ✚ Εμπορευματοποίηση (διαφημίσεις, χορηγίες). Σε πρώτη μοίρα έρχεται ο οικονομικός ανταγωνισμός και οι αθλητές γίνονται ανταλλάξιμες αξίες και οι ομάδες κερδοσκοπικές επιχειρήσεις.
- ✚ Επαγγελματοποίησή του, απώλεια του ερασιτεχνικού και μαζικού χαρακτήρα.
- ✚ Οι πρόεδροι μεγάλων ομάδων έχουν εμπλακεί σε απάτες και υπεξαιρέσεις. Ο αθλητισμός γίνεται συχνά χώρος όπου «ξεπλένεται μαύρο χρήμα».
- ✚ Ομαδοποίηση, φανατισμός, βία. Ο χουλιγκανισμός καταλύει την αθλητική ιδέα.
- ✚ Χρήση αναβολικών ουσιών, χρήση αθέμιτων μέσων για να φτάσει κανείς στη νίκη και την πρωτιά.
- ✚ Στόχος των περισσότερων αθλητών δεν είναι η συμμετοχή και η ευχαρίστηση, αλλά οι επιδόσεις, το ρεκόρ, η πρωτιά (πρωταθλητισμός).
- ✚ Εξαγορά αγώνων από μεγαλοπαράγοντες, νόθευση άμιλλας.
- ✚ Κατασκευή αθλητών-ειδώλων από τα Μ.Μ.Ε. και τις εταιρίες, που παρασύρουν τη νεολαία και την υποβαθμίζουν πνευματικά με πρότυπα αμφίβολης αξίας.
- ✚ Αντικατάσταση της απλότητας και του μέτρου από λαμπερές τελετές και έμφαση στο «θέαμα».
- ✚ Πολιτική εκμετάλλευσή του και χρησιμοποίησή του ως μέσου αποπροσανατολισμού των πολιτών από τα ουσιαστικά προβλήματα και προπαγανδιστική αξιοποίησή του από δικτατορικά κυρίως καθεστώτα.
- ✚ Διαίρεση πολιτών μιας χώρας εξαιτίας του τοπικιστικού πνεύματος και διαμόρφωση εχθρικής και ρατσιστικής διάθεσης.
- ✚ Ανάμειξη πολιτικής στον αθλητισμό και δολοφονίες ανθρώπων στο βωμό του «αθλητικού ιδεώδους» (Ολυμπιακοί Αγώνες Μονάχου 1972). Ο αθλητισμός μετατρέπεται συχνά σε πεδίο άγνων πολιτικών αντιπαραθέσεων (μποϋκοτάξ Αμερικής και άλλων 56 χωρών στους Ολυμπιακούς Αγώνες της Μόσχας το 1980 εξαιτίας της εισβολής των Σοβιετικών στο Αφγανιστάν).

Τρόποι-προϋποθέσεις για την καλλιέργεια αθλητικού πνεύματος

- ✚ **Άτομο:** νέα ιεράρχηση αξιών και στροφή στην ουσία, κοινωνική συνείδηση και πνεύμα αλτρουισμού ικανό να εξοβελίσει το στείρο ανταγωνισμό και τον ωφελμισμό, σεβασμός-εντιμότητα-ήθος, αυτοκριτική και υιοθέτηση μέτρου και πιο απλού τρόπου ζωής, αποχή από τα στάδια για να ευαισθητοποιηθούν οι αρμόδιοι φορείς.
- ✚ **Οικογένεια:** προβολή φίλαθλου πνεύματος και υγιών προτύπων από τους γονείς στα παιδιά, προσωπικό παράδειγμα γονέων (άθληση), διάλογος μεταξύ των μελών της οικογένειας για τη μετάδοση κατάλληλων αξιών όπως το αθλητικό ιδεώδες, αξιοποίηση κλίσεων και ικανοτήτων των παιδιών για συγκεκριμένα αθλήματα από νωρίς.

- ✦ Σχολείο: ανθρωπιστική παιδεία και μύηση σε αξίες και ιδεώδη, περισσότερες αθλητικές εκδηλώσεις με καλύτερη υποδομή και πιο σύγχρονες αθλητικές εγκαταστάσεις στα σχολεία.
- ✦ M.M.E.: να μη δραματοποιούν και να μην τονίζουν πράξεις βίας που ενισχύουν το φανατισμό και μετατρέπουν τους φίλαθλους σε τυφλούς οπαδούς, να προβάλλουν και να επιδοκιμάζουν ενέργειες αθλητών που διακρίνονται για το ήθος τους και να καταδικάζουν την αντιαθλητική συμπεριφορά, να ενισχύουν την αθλητική παιδεία της νεολαίας με εκπαιδευτικά προγράμματα και να διαφωτίζουν τον κόσμο για τις αξίες που αντιπροσωπεύει το αθλητικό πνεύμα.
- ✦ Αθλητές-αθλητικοί παράγοντες: Οι αθλητές να αποτελέσουν υγιή πρότυπα για τη νεολαία με τη συμπεριφορά τους μέσα και έξω από τους αθλητικούς χώρους, να αποβάλλουν το στεννό επαγγελματισμό και να αγωνίζονται υπεύθυνα και έντιμα. Τα αρμόδια όργανα οφείλουν να τιμωρούν παραδειγματικά τους αθλητές που προβαίνουν σε αντιαθλητικές ενέργειες. Οι ιθύνοντες των ομάδων πρέπει να είναι άξιοι, ανιδιοτελείς και υπεύθυνοι, με στόχο τους την εξάρθρωση των κυκλωμάτων που υπονομεύουν την ισονομία στο χώρο του αθλητισμού.
- ✦ Κράτος: στάδια και υλικοτεχνική υποδομή, θέσπιση νόμων και αμερόληπτη εφαρμογή τους, αυστηρές ποινές στους υπεύθυνους από τη δικαιοσύνη, απαλλαγή του αθλητισμού από πολιτικές σκοπιμότητες και ποικίλους ανταγωνισμούς, ανάπτυξη και υποστήριξη εγκαταστάσεων και αθλητικών εκδηλώσεων σε συνεργασία με την τοπική αυτοδιοίκηση.

Η ΒΙΑ ΣΤΟΝ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟ

Ο αθλητισμός είναι ένα κοινωνικό φαινόμενο, που αποτελεί πόλο κοινωνικοποίησης και αγωγής ιδιαίτερα για τους νέους. Έχει τη δυνατότητα να καλλιεργεί συνειδήσεις, να προάγει ανθρωπίνες αξίες και ιδανικά, την ευγενή άμιλλα και τον υγιή ανταγωνισμό, να συμβάλλει στην πολύπλευρη ανάπτυξη της προσωπικότητας των νέων, να αναπτύσσει τη συναδέλφωση και την αλληλεγγύη μεταξύ των λαών και των ανθρώπων.

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες στην Αρχαία Ελλάδα συμβόλιζαν την αποπνευματοποίηση της ύλης, αλλά ταυτόχρονα ήταν και η αποθέωση της δύναμης και της ανδρείας του σώματος, το οποίο ήταν το κατοικητήριο του πνεύματος και της ψυχής για τους αρχαίους προγόνους μας. Η ιερότητα των αγώνων φαινόταν από το σεβασμό που έδειχναν όλες οι ελληνικές πόλεις διακόποντας κάθε εχθροπραξία κατά τη διάρκειά τους.

Ο αθλητισμός είναι ο χώρος της ευγενούς άμιλλας, στον οποίο ο αθλητής γυμνάζει το σώμα, το μυαλό και καλλιεργεί τις δεξιότητές του σε διάφορα αθλήματα. Δε έχει σχέση με την τυφλή βία, το έγκλημα και την άνομη συμπεριφορά και είναι δραστηριότητα, η οποία προσδιορίζεται με τους κανόνες που θέτει το κοινωνικό σύνολο.

Τόσο ο οργανωμένος επαγγελματικός αθλητισμός όσο και ο μαζικός αθλητισμός προσφέρει στους θεατές και αθλητές ποικίλα συναισθήματα, όπως χαρά, αγωνία, ενθουσιασμό. Όταν τηρούνται οι κανόνες που έχουν θεσπιστεί για τα αθλήματα και δεν μεταβάλλεται ο χώρος του αθλητισμού σε πεδίο εκτόνωσης των κοινωνικών συγκρούσεων και έκφρασης των κοινωνικών ανισοτήτων και των αδιεξόδων περιθωριοποιημένων ομάδων, τότε μιλάμε για υγιή αθλητισμό σε μια υγιή κοινωνία.

Μπορούμε να χωρίσουμε τα αθλήματα σε ατομικά, κυρίως του στίβου, όπως είναι οι αγώνες ταχύτητας διάφορων αποστάσεων, η σφαιροβολία, το άλμα επί κοντώ, το άλμα εις ύψος, ή σε ομαδικά αγωνίσματα, όπως το ποδόσφαιρο, η καλαθοσφαίριση, το βόλεϊ.

Ο συναγωνισμός και ανταγωνισμός σε αξιοκρατικό περιβάλλον δίνει ώθηση και κίνητρο για να αυξήσει ο αθλητής της ικανότητές του και να απολαύσει ο θεατής καλύτερο θέαμα. Επιπλέον, προβάλλεται η αξία του συναγωνισμού, η οποία προσδιορίζεται από τα όρια και τους κανόνες που ορίζει το κοινωνικό σύνολο σε μια ευνομούμενη και

δημοκρατική κοινωνία.

Ο μαζικός αθλητισμός ή καλύτερα η αθλητική δραστηριοποίηση του κοινωνικού συνόλου είναι σημαντικός θεσμός, γιατί οι πολίτες μπορούν να γυμνάζονται, να ασκούνται και να γεύονται τη χαρά της άσκησης και του ομαδικού παιχνιδιού.

Σκοπός του μαζικού αθλητισμού είναι η συμμετοχή στον αγώνα ή το παιχνίδι και η ομαλή κοινωνικοποίηση μέσα από ομαδικά κυρίως αθλήματα. Ο πολίτης αθλούμενος μέσα από αυτή τη διαδικασία νιώθει ενεργό μέλος του κοινωνικού συνόλου, εντάσσεται ομαλά στο κοινωνικό σύνολο και ικανοποιεί την ανάγκη του για συμμετοχικό παιχνίδι, επικοινωνία και ανάπτυξη των ικανοτήτων και δεξιοτήτων του.

Η χαρά στο μαζικό αθλητισμό δεν πηγάζει μόνο από τη νίκη αλλά από τη συμμετοχή στον αγώνα, την εκτόνωση μέσα στο παιχνίδι, την ευγενή άμιλλα και την άσκηση σώματος και μυαλού. Απαραίτητη προϋπόθεση για την ανάπτυξη του μαζικού αθλητισμού είναι ο σωστός σχεδιασμός και προγραμματισμός, η υλική υποδομή και το κατάλληλο ανθρώπινο δυναμικό.

Είναι απαραίτητα τα γήπεδα ποδοσφαίρου και μπάσκετ σε κάθε περιοχή σε πόλεις και χωριά, τα γυμναστήρια και κολυμβητήρια με ειδικούς προπονητές και γυμναστές και χώροι άθλησης στα σχολεία. Από αυτούς τους χώρους του μαζικού αθλητισμού μπορούμε να βγάλουμε και τους αυριανούς πρωταθλητές του επαγγελματικού αθλητισμού.

Βία δεν παρατηρείται στο μαζικό αθλητισμό, γιατί δεν υπάρχουν οργανωμένοι οπαδοί ούτε αντικρουόμενα οικονομικά συμφέροντα ή πολιτικά παιχνίδια και παρασκήνιο. Οι αθλητές δεν είναι πρωταθλητές, αθλούνται για τη χαρά της συμμετοχής στο παιχνίδι, στον αγώνα και για να ασκηθούν.

Στον οργανωμένο επαγγελματικό αθλητισμό και κυρίως στο ποδόσφαιρο, στο οποίο υπάρχουν οργανωμένοι οπαδοί των ομάδων και λειτουργεί η ψυχολογία της μάζας στα γήπεδα, ο ανώνυμος φανατισμένος οπαδός, που πολλές φορές είναι περιθωριοποιημένος και αποκλεισμένος κοινωνικά, εκφράζει με τη βία την αντίδρασή του στην απομόνωση.

Με τη συνεχή προπαγάνδα από τα μέσα ενημέρωσης, τα οποία συχνά ελέγχονται από τους αθλητικούς παράγοντες, οι οπαδοί μπορούν να γίνουν όργανα των συμφερόντων των ανωνύμων εταιριών ποδοσφαίρου, οι οποίες μπορούν να πιέζουν πολιτικά τις εκάστοτε κυβερνήσεις. Αν για παράδειγμα οι ανώνυμες ποδοσφαιρικές εταιρίες αποφασίσουν αποχή για ένα χρονικό διάστημα από τους αγώνες του πρωταθλήματος, θα προκαλέσουν κοινωνική αναταραχή και οι οπαδοί των ομάδων θα στραφούν κατά της κυβέρνησης και του κράτους.

Η βία είναι απόρροια της νοοτροπίας του οπαδού και της ψυχολογίας της μάζας μέσα στο γήπεδο. Η μάζα επιζητεί τη χαρά και την ικανοποίηση μόνο από τη νίκη της ομάδας της, σαν να πρόκειται για νίκη δική της, και το άτομο πλέον ξεχνάει τα δικά του προβλήματα και νιώθει πληρότητα με τη συμμετοχή στη νίκη της ομάδας του.

Ο οπαδός χαιρέται κυρίως τη νίκη, ενώ το θέαμα και ο αγώνας έρχεται σε δεύτερη μοίρα. Είναι έτοιμος να αποδοκιμάσει την αντίπαλη ομάδα, ακόμα και αν παίζει καλύτερα από τη δική του, και τη θέση της λογικής παίρνει η φανατική υποστήριξη, έστω και αναξιοκρατικά, της δικής του ομάδας που έχασε το παιχνίδι. Θεωρεί τη νίκη ή την ήττα της ομάδας προσωπική του νίκη ή ήττα.

Η προσωπικότητα του ατόμου διαμορφώνεται από το κοινωνικό περιβάλλον μέσα στο οποίο βρίσκεται. Ανάλογα με το κοινωνικό περιβάλλον, στο οποίο βρίσκεται ένα άτομο, αναπτύσσονται ή αποδυναμώνονται και ατονούν συγκεκριμένες ροπές και τάσεις που προϋπάρχουν στη δομή της προσωπικότητάς του.

Η προπαγάνδα, η παιδεία, οι κοινωνικές αξίες, οι κοινωνικοί κανόνες και οι κοινωνικές συνθήκες παίζουν καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση της προσωπικότητας. Η προσπάθεια των οπαδών να βρουν διέξοδο στα προσωπικά τους προβλήματα μέσα από τη βία στα γήπεδα δείχνει την έλλειψη πολιτικής βούλησης και σχεδιασμού για την αντιμετώπιση χρόνιων κοινωνικών προβλημάτων από την πολιτεία.

Η ανεργία, η περιθωριοποίηση, τα ναρκωτικά, οι μεγάλες κοινωνικές ανισότητες, η φτώχεια, το χαμηλό βιοτικό επίπεδο, η έλλειψη ιδανικών και οραμάτων και η έκπτωση των

αξιών είναι το κατάλληλο περιβάλλον εκκόλαψης της εγκληματικότητας και βίας. Σε χώρους όπου ο άνθρωπος αποκτά συνείδηση μάζας, όπως στα γήπεδα, αρκεί μια δυνατή κραυγή ή ένα μεμονωμένο επεισόδιο, για να ξεσπάσουν ευρύτερες συγκρούσεις ανάμεσα στις αντίπαλες παρατάξεις των οπαδών των ομάδων.

Τα αυστηρά αστυνομικά μέτρα μπορούν να αποτρέψουν τα αιματηρά γεγονότα στα γήπεδα και πρέπει να εφαρμοστούν άμεσα, ώστε να υπάρχει έλεγχος της συμπεριφοράς των οπαδών. Τα ονομαστικά εισιτήρια με αριθμημένη θέση μέσα στο γήπεδο, η στενή αστυνομική παρακολούθηση, η χρησιμοποίηση κάμερας για καταγραφή επεισοδίων, η διακοπή των παιχνιδιών, αν παρατηρηθούν επεισόδια, και ο αποκλεισμός φιλάθλων και ομάδων που ευθύνονται για τις βίαιες συγκρούσεις θα περιορίζαν σημαντικά τα έκτροπα και τις αιματοχυσίες.

Η αυστηρή αστυνόμευση, ωστόσο, δε λύνει και τα κοινωνικά προβλήματα των περιθωριοποιημένων ομάδων ούτε αλλάζει τις κοινωνικές δομές, ώστε να περιοριστούν οι βαθιές κοινωνικές ανισότητες που προκαλούν κοινωνική ανομία και οξύνουν τις βίαιες συγκρούσεις που εκφράζονται σε διάφορους μαζικούς χώρους μέσα στην κοινωνία.

Η μετάθεση της βίαιων συγκρούσεων εκτός των γηπέδων μεταθέτει το πρόβλημα, αλλά δεν το λύνει. Επειδή το πρόβλημα θα είναι εκτός του αθλητικού χώρου και δε θα συνδέεται με το θεσμό του αθλητισμού άμεσα, δε σημαίνει ότι δε θα υπάρχει και δε θα συνεχίζει ως καρκίνωμα να βλάπτει ολόκληρο το κοινωνικό σώμα.

Η αλλαγή των κοινωνικό-οικονομικών δομών και η καλύτερη παιδεία είναι η δύσκολη και επίπονη λύση, την οποία προφανώς δεν επιθυμούν τα ισχυρά ανεξέλεγκτα οικονομικά συμφέροντα των λίγων επιχειρηματιών που κρατούν στα χέρια τους την παραγωγή και την οικονομία και λειτουργούν με βάση το ατομικό τους συμφέρον σε βάρος του κοινωνικού συνόλου.

Η ελεύθερη οικονομία δεν μπορεί να ταυτίζεται με την υποδούλωση της αγοράς στους λίγους οικονομικά ισχυρούς παράγοντες και στο μονοπωλιακό ανταγωνισμό. Είναι απαραίτητος ο κοινωνικός έλεγχος και η θέσπιση κανόνων, με τους οποίους θα επιτευχθεί ο υγιής ανταγωνισμός. Είναι αναγκαία η ανάπτυξη νέων θεσμών διεύρυνσης της δημοκρατίας, με τους οποίους θα διασφαλίζεται η συμμετοχή όλων των πολιτών στην πολιτικοοικονομική εξουσία, ώστε να υπάρχει δίκαιη διανομή του πλούτου που παράγει η κοινωνία, για να μην καταντάει η ελευθερία φενάκη.

Παράλληλα, η ανθρωπιστική παιδεία και όχι μόνο η εκπαίδευση με παροχή εξειδικευμένων γνώσεων θα δώσουν το υπόβαθρο στον πολίτη να κρίνει και να ενεργεί ελεύθερος από δεσμεύσεις και πάθη, με γνώμονα το κοινωνικό συμφέρον. Η καλλιέργεια της αγάπης προς το πλησίον, της αλληλεγγύης, της αυτοθυσίας, του αλτρουισμού, των αξιών του χριστιανισμού χωρίς υποκρισία, που θα αποδεικνύεται καθημερινά από τη δική μας υποδειγματική συμπεριφορά θα οδηγήσει σε μια καλύτερη κοινωνία.

Το σχολείο, η οικογένεια, το κράτος, το φιλικό και εργασιακό περιβάλλον πρέπει να γίνουν θερμοκήπια καλλιέργειας των αξιών που προκαλούν το σεβασμό στην ανθρώπινη προσωπικότητα.

Δεν μπορούμε να αποποιηθούμε τις προσωπικές μας ευθύνες ως πολίτες και πρέπει να απαιτούμε από την πολιτεία και τους φορείς που διαπαιδαγωγούν και διαμορφώνουν συνειδήσεις να λειτουργούν υπεύθυνα σεβόμενοι τους νόμους, το σύνταγμα, το ανθρώπινο πρόσωπο και την ανάγκη όλων των πολιτών για αξιοπρεπή διαβίωση.

Ιδιαίτερα μεγάλη ευθύνη έχουν οι πολιτικοί ιθύνοντες, τα κόμματα και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, τα οποία διαμορφώνουν την κοινή γνώμη με τα πρότυπα και τις αξίες που προβάλλουν και την πολιτική που ασκούν. Τα Μ.Μ.Ε. εξυπηρετούν τα συμφέροντα των λίγων ισχυρών επιχειρηματιών, όταν δεν ελέγχονται από την πολιτεία. Τα συμφέροντα αυτά καθοδηγούν την κοινή γνώμη ανάλογα με τις οικονομικές τους επιδιώξεις διαμορφώνοντας την κυρίαρχη ιδεολογία.

Τα κρατικά κανάλια από την άλλη πλευρά δεν αποφεύγουν το στενό εναγκαλισμό τους με την εκάστοτε κυβέρνηση, η οποία τα ελέγχει, για να διατηρηθεί στην εξουσία. Οι αγώνες έγιναν ένα εμπορικό γεγονός, η «ευγενής άμιλλα» ενισχύεται με απαγορευμένες

ουσίες. Ο αθλητισμός στη χώρα μας εναρμονίζεται με γοργούς ρυθμούς με την παγκόσμια τάση της εμπορευματοποίησης με σκοπό το κέρδος. Μετατρέπεται από κοινωνικό δικαίωμα σε εμπόρευμα, με δυσμενείς επιπτώσεις για το λαό και τη νεολαία. Ο αθλητισμός στην Ελλάδα περνάει σοβαρή κρίση. Δυστυχώς τα τελευταία χρόνια σε κερκίδες μερικών ομάδων βλέπουμε φαινόμενα, όπως τη βία, το χουλιγκανισμό και το ρατσισμό.

Η καλή παιδεία, η αλλαγή των κοινωνικών δομών και η έγκυρη ενημέρωση είναι το ζητούμενο, αν θέλουμε έναν ενεργό πολίτη που θα δραστηριοποιηθεί για την επίλυση των προβλημάτων που τον αφορούν και για τη διαμόρφωση του κοινωνικοπολιτικού «γίγνεσθαι». Σε αυτό το πλαίσιο θα ευελπιστούμε για μια κοινωνία με λιγότερη βία, με καλύτερη παιδεία, με ελεύθερο και φίλαθλο πνεύμα, δηλαδή διψασμένο για άθλους, στους πνευματικούς και αθλητικούς στίβους.

Στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια, καθώς η οικονομική κατάσταση χειροτερεύει, όλο και περισσότερος κόσμος πηγαίνει στα γήπεδα, για να εκτονωθεί, και πολλές φορές μάλιστα χωρίς να πληρώσει εισιτήριο. Θα πρέπει πρώτα από όλους οι σύλλογοι και οι κυβερνήσεις να αντιδράσουν και να κάνουν κάτι για αυτό, γιατί κάθε χρόνο εκατοντάδες άνθρωποι τραυματίζονται ή πεθαίνουν από τη βία στα γήπεδα. Έτσι, λοιπόν, όπως και στην Αγγλία πριν από χρόνια, έτσι και τώρα πρέπει να παρθούν αυστηρά μέτρα για την αντιμετώπιση της βίας στον αθλητισμό.

Η σχολική εργασία που προηγήθηκε είναι αποτέλεσμα δουλειάς των παρακάτω μαθητών και μαθητριών των τμημάτων Γ1 και Γ2 του Γυμνασίου Ευρωπού Κιλκίς της σχολικής χρονιάς 2012-2013 στο πλαίσιο του μαθήματος Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή:

1. Αναστασιάδου Φωτεινή
2. Δανακτσή Παναγιώτα
3. Κατή Ασημένια
4. Λάμπρου Χαράλαμπος
5. Μιτικάκης Παντελεήμων
6. Ουζούνης Αθανάσιος
7. Παπουτσή Νικόλαος
8. Πέτσας Αθανάσιος
9. Σιδηροπούλου Σταυρούλα
10. Τσαλτάκης Αμίλιος
11. Τσέτος Ιωάννης

Υπεύθυνος καθηγητής: Παναγιώτης Αδαμόπουλος, Φιλολόγος